

PYTANIA JAWNE
skrótowo
„Inny świat”

Wojciech Kossak „Wzięcie do niewoli towarzysza pancernego (1894)”, https://pl.wikipedia.org/wiki/Wzi%C4%99cie_do_niewoli_towarzysza_pancernego._Epizod_z_wojny_szwedzkiej#/media/Plik:Wojciech_Kossak_-_Wzi%C4%99cie_do_niewoli_towarzysza_pancernego._Epizod_z_wojny_szwedzkiej.jpg/2, domena publiczna [dostęp 25.08.2025]

Konsekwencje zniewolenia człowieka. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów „Innego świata” Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

INSPIRUJĄCY CYTAT

„I tak dzień po dniu - tygodniami, miesiącami, latami - bez radości, bez nadziei, bez życia”.

**G. Herling-Grudziński
„Inny świat”**

KONTEKST KULTUROWY

**Obraz
Wojciecha Kossaka
„Wzięcie do niewoli
towarzysza
pancernego”**

SŁONIK

Obraz ukazuje scenę z wojny polsko-szwedzkiej, w której husarz polski, jadąc konno, próbuje uniknąć pojmania przez dwóch Szwedów. Znajdują się oni po jego prawej i lewej stronie. Husarz, ze skrzydłami przymocowywanymi do zbroi, patrzy w górę, jakby wiedział, że zostanie wzięty do niewoli. Prosi Boga o pomoc oraz siły. Nie chce się poddać. Nie bez znaczenia są też barwy koni. Husarz dosiada konia koloru białego, a Szwedzi koni koloru kasztanowego. W ten sposób autor podkreślił kontrast i uwydatnił postać Polaka i odwołał się do symboliki dobra i zła. Za nimi toczy się bitwa, a w górnym prawym rogu widać oddział szwedzki. Polacy dzielnie, do ostatniej chwili walczą, aby zwyciężyć i zachować wolność, nie dać się zniewolić.

Plan wypowiedzi ustnej

1. Wstęp

Zniewolenie na trwałe pozostawia ślad w psychice człowieka, zwłaszcza to oparte na bezwzględnej dehumanizacji. Jedni podejmowali wobec niego próby buntu, inni podporządkowywali się i wyzbywali moralności.

2. „Inny świat”, G. Herling-Grudziński

a) bohaterowie w obliczu realiów życia w sowieckim łagrze:

- Kostylew - woli się samookaleczać, niż poddać przymusowej pracy
- Gustaw do końca zachowuje człowieczeństwo
- historia Marusi - ukochany oddaje ją Urkom
- kobiety, aby uniknąć pracy, zachodzą w ciążę i oddają się za żywność
- oszustwa przy pracy, by wyrobić normę

3. Kontekst literacki:

- „Proszę państwa do gazu”, T. Borowski - matki wyrzekają się swoich dzieci, a więźniowie wyładowują gniew na nowych więźniach
- „Zdażyć przed Panem Bogiem”, H. Krall - powstanie w getcie warszawskim próbą walki o godność
- „Dziady”, cz. III, A. Mickiewicz - katowany Cichowski po wypuszczenia z więzienia nie jest już tym samym człowiekiem. Zmienił się fizycznie i psychicznie.

4. Kontekst kulturowy

- Obraz Wojciecha Kossaka „Wzięcie do niewoli towarzysza pancernego” - walka do końca celem nadrzędnym polskiego husarza.

5. Wnioski

Zniewolenie to ograniczenie człowieczeństwa, którego w obliczu trudnych warunków istota ludzka nie zawsze jest w stanie zachować. Bywa, że więzień chcąc przetrwać, jest skłonny do podłości i nieludzkich zachowań.